

بروز شکستگی استئوپروتیک لگن در پیگیری سه ساله افراد شرکت کننده در طرح جامع پیشگیری، تشخیص و درمان استئوپروز کشور

میترا ذوالفقاری (M.Sc.)^۱، زیبا تقی‌زاده (M.Sc.)^۱، ژیلا مقبولی (M.Sc.)^۲، عباس‌علی کشتکار (M.D.)^۳، انوشیروان کاظم نژاد (Ph.D.)^۴، باقر لاریجانی (M.D.)^۵

- ۱- مربی، دانشکده پرستاری و مامایی، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران.
- ۲- کارشناس ارشد مامایی، مرکز تحقیقات غدد درون‌ریز و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران.
- ۳- پزشک عمومی، مرکز تحقیقات غدد درون‌ریز و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران.
- ۴- دانشیار، گروه آمار زیستی، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس، تهران، ایران.
- ۵- استاد، مرکز تحقیقات غدد درون‌ریز و متابولیسم، دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی، درمانی تهران، تهران، ایران.

چکیده

مقدمه: استئوپروز مشکل جدی سلامت در ساختارهای ارئه مراقبت بهداشتی هم در کشورهای پیشرفته و هم در کشورهای در حال توسعه است. این بیماری با کاهش توده استخوانی و افزایش خطر شکستگی استخوان همراه است. شکستگی به دلیل استئوپروز یکی از علل شایع ناتوانی و از علل عمده تحمیل هزینه‌های بیمارستانی در بسیاری از مناطق دنیا محسوب می‌شود که شیوع آن در جوامع مختلف متفاوت است. پیش بینی شده است که تا سال ۲۰۵۰ حدود ۵۰٪ از تمام موارد شکستگی لگن در کشورهای آسیایی اتفاق افتد. متأسفانه در ارتباط با میزان بروز شکستگی لگن در ایران هیچ اطلاعی در دست نمی‌باشد. با توجه به اینکه نتایج طرح جامع پیشگیری، تشخیص و درمان استئوپروز در کشور که در مرکز تحقیقات غدد و متابولیسم دانشگاه علوم پزشکی تهران با همکاری معاونت سلامت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی در سال ۱۳۷۹ انجام شده نشان می‌دهد که حدود ۷۰٪ زنان و ۵۰٪ مردان بالای ۵۰ سال مبتلا به استئوپروز و یا استئوپنی هستند، این تحقیق با هدف تعیین میزان بروز شکستگی به دلیل استئوپروز لگن در تهران و با همکاری همان مرکز انجام گرفت.

مواد و روشها: با مراجعه به پرونده کلیه بیماران بالای ۵۰ سال که در طرح جامع استئوپروز به عنوان نمونه طرح شناخته شده بودند و تماس تلفنی و در صورت لزوم مراجعه حضوری به درب منازل این نمونه‌ها، اقدام به تکمیل پرسشنامه‌ای که بدین منظور تهیه شده بود نمودند و سوابقاتی در ارتباط با بروز شکستگی در طی سه سال اخیر (۸۳ - ۱۳۷۹) و نیز برخی اطلاعات دموگرافیک و عوامل خطر ساز مرتبط با شکستگی استئوپروتیک پرسیده شد و با استفاده از نرم‌افزار SPSS (11.5)، آزمون χ^2 و T مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. سطح معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ در نظر گرفته شد.

نتایج: یافته‌های حاصل از این پژوهش نشان داد که بروز شکستگی لگن با افزایش سن افزایش می‌یابد و در زنان شایعتر از مردان است. میزان بروز شکستگی استئوپروتیک لگن در مجموع ۲/۸٪ در طی سه سال اخیر می‌باشد که این میزان در مقایسه با کشورهای آسیایی به مراتب کمتر است. احتمالاً عوامل ژنتیکی و فاکتورهای محیطی در این امر دخالت دارند. همچنین براساس نتایج این بررسی ارتباط معنی‌داری بین شکستگی لگن و استئوپروز در ناحیه لگن ($P=0/016$) و نیز بین میزان تراکم استخوان در ناحیه لگن و شکستگی آن وجود دارد ($P=0/01$).

نتیجه‌گیری: ارتباط معنی‌دار بین شیوع شکستگی و تراکم معدنی استخوان می‌تواند تا حدی نشان‌دهنده توانایی پیشگویی شکستگی براساس نتیجه سنجش تراکم استخوان باشد.

کل واژگان: بروز، شکستگی لگن، استئوپروز، و طرح جامع استئوپروز.

آدرس مکاتبه: دکتر باقر لاریجانی، مرکز تحقیقات غدد درون‌ریز و متابولیسم، طبقه پنجم، بیمارستان دکتر شریعتی، خیابان کارگر شمالی، تهران، ایران.

پست الکترونیک: emrc@sina.tums.ac.ir